

Lezen op Recept

Programma

- Aanleiding
- Lezen op Recept
- Pilot
- Evaluatie-onderzoek
- Resultaten
- Boodschap
- Vragen?

Een kloof van 30 miljoen woorden

Opgroeien in een zwakke talige omgeving thuis of een sterke talige omgeving maakt het verschil op 4 jarige leeftijd van 30 miljoen woorden!

(Hart en Risley (1995 en 2003))

Aanleiding

- Veel kinderen beginnen de basisschool met een taalachterstand
- Dat verkleint hun kansen op goede schoolprestaties
- 10% van de basisschoolverlaters beheerst de taal onvoldoende
- Deze achterstand is nauwelijks in te halen

- In sommige sectoren kan bijna 40 procent van de werknemers nauwelijks lezen en schrijven
- 2,5 miljoen Nederlanders is laaggeletterd
- De totale maatschappelijke kosten: €1,13 miljard per jaar

Wetenschappelijk onderzoek toont aan:

- Voorlezen aan baby's heeft een gunstig effect op de taalontwikkeling
- Kinderen die worden voorgelezen hebben een grotere woordenschat
- (Voor)lezen heeft een cumulatief effect op de taalontwikkeling naarmate kinderen ouder worden

where great stories begin™

Een bewezen methode

Lezen op Recept

- ROR, vertaald naar Nederlandse setting
- Aandacht voor kinderen vanaf geboorte
- Werkzaam vanuit het medisch circuit
- Voor doelgroepouders/alle ouders
- Voorlezen essentieel onderdeel van taalontwikkeling
- Samenbrengen en versterken meerdere partijen/programma's

Doel LoR

Voorkomen/verminderen van taalachterstand bij jonge kinderen bij start op de basisschool

Doel LoR

- Meer plezier in lezen
- Meer ouderbetrokkenheid
- Taalvaardigheid van kinderen verder ontwikkelen
- Cognitieve ontwikkeling versterken
- Voorbereiding op school

Activiteiten LoR

- Voorlichting
- Boekdistributie
- Modelgedrag
- Begeleiding
- Doorverwijzing naar andere programma's

Pilot, aanpak

- Samenwerking JGZ, gemeente Bergen op Zoom, Bibliotheek/Boekstartcoach, VoorleesExpress
- Tijdens de momenten van contact met de JGZ wordt (voor)leesbevordering en taalstimulering ingebed, uitdelen boekjes

Pilot, aanpak

- Aanwezigheid Boekstartcoach in CB-wachtruimte
- Herkenbaarheid en herhaling van de aandacht voor het lezen/taalstimulering

Boekstartcoach op CB Het Palet

De eerste aanloop

- Training van de JGZ medewerkers
- Aanschaffen en bestellen van materialen
- Inrichten van de wachtruimte

De Boekstartcoach aan de slag

Zaadjes planten

Materialen die ik gebruik

- Alle folders en flyers van Boekstart over lezen met je kind in alle talen die ik tegenkom
- De Boekstart groeimeter
- Het prentenzoekboek in meerdere talen van Dikkie Dik
- Onze bibliotheekwebsite met Bereslim en de Readingcorner.
- Verschillende websites waar ik naar verwijs

- Flyers van de baby- en peuterparade die maandelijks in onze bibliotheken georganiseerd worden
- Flyers over Hoe om te gaan met digitale media met je peuter
- Boeken van NicNac
- Het boek van Marit Törnqvist Een boek voor jou in alle talen
- Materialen voor laaggeletterde ouders

De effectevaluatie

Doelen Lezen op Recept:

- Gedrags- en bewustzijnsverandering omtrent (voor)lezen bij ouders: ouders lezen vaker voor, hebben meer boeken in huis en bezoeken vaker de bibliotheek.
- Kinderen hebben betere ontwikkelkansen, ze ontwikkelen zich beter in taal.

- De bestaande programma's ter bevordering van taalontwikkeling en het leesklimaat worden versterkt.

Output

Vraag:	Methode(n):
Wordt de pilot op de juiste manier uitgevoerd?	Interviews met betrokkenen, document analyse Monitor <u>BoekStartcoach</u>
Hoeveel ouders en kinderen namen deel aan de pilot?	Cijfers van consultatiebureau
Hoe wordt de uitvoering van de pilot ervaren door alle betrokkenen?	Interviews met betrokkenen Monitor <u>BoekStartcoach</u>

Outcome

Vraag:	Methode(n):
Heeft Lezen op Recept een effect op de taalontwikkeling van de kinderen?	Analyse items 31, 32, 37 en 38 van het Van Wiechen instrument, vergelijking pilotgroep met controlegroep. Interviews ouders en JGZ professionals (vragen naar ervaringen)
Zorgt Lezen op Recept voor gedrags- en bewustzijnsverandering omtrent (voor)lezen bij ouders? Lezen ouders vaker voor? Hebben ouders meer boeken in huis? Bezoeken ouders vaker de bibliotheek?	Interviews met ouders (op het consultatiebureau) Interviews met JGZ-personeel Bibliotheekgegevens m.b.t. ophalen van het BoekStartkoffertje Bibliotheekgegevens m.b.t. deelname ouders aan BoekStart-activiteiten
Worden de bestaande programma's ter bevordering van taalontwikkeling en het leesklimaat versterkt?	Interviews met betrokkenen

Onderzoeksactiviteiten

- Ouderinterviews
- Interviews met JGZ professionals
- Interviews met projectgroepleden
- Analyse taalontwikkeling Van Wiechen
- Monitor BoekStartcoach
- Ophalen cijfers

JGZ

*“Het **hebben van de boekjes** maakt het ook **makkelijker** om tijdens de consulten het **voorlezen te bespreken** met de ouders, omdat je **voorbeeldgedrag** kan laten zien.”*

*“Dit is nog het begin. Het zal, naarmate de kinderen ouder worden en wij er langer mee bezig zijn beter ingebed raken in onze dagelijkse bezigheden. **De pilot geeft extra lading aan iets wat we al deden** (doelend op het uitdelen van de BoekStartbon).”*

*“Ik denk dat als we straks verder zijn, het echt meerwaarde heeft. **Ik hoop dat we de groep die het nodig heeft kunnen bereiken.** Ik vind het nu lastig te zeggen of dat lukt. Ouders gaan niet altijd naar de bibliotheek met hun baby, maar **juist de ouders die niet zoveel praten met hun kind, of laaggeletterd zijn, wil je naar de bibliotheek krijgen.** (...) Voor nu vind ik het goed gaan. Het is nu alleen lastig te zeggen hoe het er straks uitziet. De kinderen zijn nu zo jong dat je daar nog geen uitspraken over kan doen.”*

*“Soms als ouders naar buiten gaan **na een consult blijf ik wel achter met de vraag: heb je mij goed begrepen en heb ik jou goed begrepen?** Ouders zeggen allemaal wel ja, maar als ik zou vragen naar wat ik nou allemaal verteld heb, kunnen ze dit vaak niet herhalen.”*

Ouders

*“Ik heb **niet zo'n behoefte aan advies over lezen**, ik lees al elke dag met mijn kind”*

*“De vorige keer **kreeg ik advies dat hij boekjes met zwart-wit en felle kleuren al kon zien** en ik heb iets gehad om een **biebpasje** aan te vragen. Daar heb ik **nog geen tijd voor gehad.**”*

Ouders

*“Het is wel leuk om voorleesadvies te krijgen. De vorige keer heb ik ook de **BoekStartcoach** gezien en gesproken in de wachtkamer.’*

*“Ze gaf aan dat het verstandig is om vast te **beginnen met voorlezen. Wel fijn dat ze dat aangeven, je denkt er zelf niet 123 aan om dat op deze leeftijd al te doen.** We hadden er nog niet aan gedacht om boekjes te lezen.”*

Projectgroep

*“Ik heb een **goed gevoel over de samenwerking**. Er is onder de betrokkenen **veel passie voor het project**.”*

*“Iets nieuws dat collega’s er actief over nadenken. **Als professional ontwikkel je verder door**. In de contacten tussendoor is dat te merken.”*

*“Daardoor **weet je wat je aan elkaar hebt**. Je hebt al een basis waaruit je werkt.”*

*“Het is **leuk als er resultaten komen**, dat het dan ook **bij de mensen in kwestie aansluit**.”*

Conclusie output

- De uitvoering is grotendeels verlopen zoals voorgenomen
- Ouders gaan vaker naar de bibliotheek om de BoekStartkoffer op te halen
- Veelal positieve ervaringen over de pilot Lezen op Recept van de verschillende betrokkenen

Conclusie outcome

- Nog geen effect op taalontwikkeling
- Dit is in lijn met Amerikaans onderzoek: geen effect bij 14-17 mnd, maar wel effect bij 18-25 mnd
- Ouders krijgen verschillende inzichten door de pilot
- De pilot geeft waardevolle inzichten aan de professionals voor vervolgstappen om de doelgroep te bereiken

Kortom

- Uitvoering volgens plan
- Een effect op de taalontwikkeling blijft vooralsnog uit
- Ouders zetten vaker de stap naar de bibliotheek
- Samenwerking tussen bibliotheek en consultatiebureau versterkt
- De behoeften van ouders en de drempels die zij ervaren zijn in beeld

Nog aan te werken

- Betere informatieverzameling voor doelevaluatie
- Beter registreren van taalontwikkeling en achtergrondkenmerken

Boodschap

- Voorlezen vergroot de woordenschat
- JGZ heeft een bereik van 100%
- Samenwerking rondom leesbevordering loont

Vragen?

Ingrid de Graaf, Leesmediaconsulent | Boekstartcoach
Bibliotheek West-Brabant
i.degraaf@bibliotheekwb.nl

Bao Chau Andriese, Medisch manager JGZ TWB
Arts Maatschappij + Gezondheid
Jeugdarts KNMG
bcandriese@twb.nl

de Bibliotheek
West-Brabant

Gemeente Bergen op Zoom

